СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДИЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ РІК XXXII. Число 32. Джерзи Ситі, Н. Дж., пятниця, 8. лютого, 1924. VOL. XXXII. No. 32. Jersey City, N. J., Friday, February 8, 1924. THREE CENTS

ПЛЯНУЮТЬ ОБЖАЛУВАТИ МІНІСТРА ЗА НАДУЖИТТЯ ВЛАСТИ

ВАШИНҐТОН, 6. лютого. — Сенатор Волш, котрий є головою комітету, що прослідкує нафтові скандали, збирається завтра отворити наново переслухання в сій справі. Деякі сенатори лагодяться ставити внесення в сенаті, щоби секретаря (міністра) фльоти Денбі обжаловати за надужитте свого уряду.

Секретар Денбі видав публичну заяву про контракти найму нафтових теренів приватним підприємствам. В сій заяві говорить він, що терени віднаймувано в публичнім інтересі та що вони вийшли на публичну користь.

ПОХОРОНИ ВИЛСОНА

ВАШИНҐТОН, 6. лютого. — Похорони бувшого президента Вилсона відбулися нині сполудня.

Вилсона поховано в протестантсько-епископальній церкві. Церемонії були чисто релігійні, хоча в похоронах брали участь величні товпи народа та представники ріжних урядів.

В час похоронів відбулися теж демонстрації жалобні по всіх просто містах Злучених Держав. О пів до четвертої години сполудня вся робота задержалася на дві-три мінути.

ДЕМОНСТРАЦІЯ ТОВПИ ПРОТИ НІМЕЦЬКОЇ АМБАСАДИ

ВАШИНҐТОН, 6. лютого. — Товпа загорілців, обурених демонстрацією німецької амбасади проти померлого президента Вилсона, напала в ночи на німецьку амбасаду та прибила до її дверий німецький прапор. Демонстранти розійшлись, як прийшла поліція.

Німецька амбасада взяла участь у похоронах Вилсона.

НОВИЙ СКАНДАЛ У ДРУКАРСЬКІМ БЮРІ?

ВАШИНҐТОН, 6. лютого. — Один урядник департаменту судівництва закидає начальникови федерального бюра друку, що бюро допустилося обману, випускаючи через надужиття котрогось з урядників подвійні бонди.

Знайшлися конгресмени, які хочуть сю справу видвигнути перед форум конгресу.

ЗА НОВИЙ КОНТРАКТ У КОПАЛНЯХ МЯГКОГО ВУГЛЯ

ВАШИНҐТОН, 6. лютого. — Президент Кулидж відбув з секретарем торговлі Гувером конференцію над справою нового контракту в промислі мягкого вугля. Урядники рішили завізвати і властителів і представників майнерської юнії взяти участь в конференції, що заповіджена на 11. лютого.

ПО КОПАЛНЯНІЙ КАТАСТРОФІ

КРОСБІ, Минесота, 6. лютого. — Заряд копальні мангановцої руди, в якій случився вчора підземний залив, почав випомповувати болото, що наповнило копальню, щоби в той спосіб добути тіла 41 робітника, що погибли підчас катастрофи.

Родинами убитих занялися Червоний Хрест, Армія Спасення та міський уряд.

КОЛИШНІЙ ЮНІЙНИЙ ПРОВІДНИК ГОЛОВОЮ КОРАБЕЛЬНОЇ РАДИ

ВАШИНҐТОН, 6. лютого. — Президент Кулидж іменував Оконора, котрий колись був головою юнії портових робітників, головою корабельної ради, що заряджує федеральною торговельною фльотою.

ПРОТИ ПОГРАНИЧНИХ ПАЧКАРІВ ГОРІВКИ

СТ. ДЖАН, Ню Бранcвик, 6. лютого. — Канадійські та американські урядники відбули наради над тим, яким способом знищитиби шайку пачкарів алькоголю, що возять горячі напитки з Канади в Злучені Держави.

МЕКСИКАНСЬКЕ ПОВСТАННЄ

ВАШИНҐТОН, 6. лютого. — Департамент стейту дістав вістку від федерального уряду Мексика, що сійска сього уряду заняли вже столицю повстанців Вера Крус.

Повстанці зібралися довкола Оаксака та думають вести звідти воєнні операції. Вони будуть пробувати удержати в своїх руках нафтові терени.

ХОЧУТЬ ПРОДОВЖИНИТИ ПРЕЗИДЕНТУРУ ОБРЕГОНА

МЕКСИКО, 8. лютого. — Мексиканські конгресмени збираються продовжити час урядовання теперішнього мексиканського президента Обрегона о цілі два роки, щоби в той спосіб дати йому можність завести в Мексику повний спокій.

ПАРТІЙНА ЗАГОРІЛІСТЬ ДОВЕЛА ДО СТРІЛЯНИНИ

НЮ ОРЛІНС, Луизіяна, 6. лютого. — Політична боротьба з приводу виборів міського мейора в Палмето скінчилася кровавою бійкою.

Пані Кларк, 56-літна женщина, що була передтим мейором міста, але тепер перепала, зайшла собі в сварку з одним Мейерсом, котрого вона винила за свій упадок. По довшій сварці вона вийняла револьвер та стрілила до Мейерса. Кулі попали йому в живіт та легень, але він пробував відобрати револьвер від лютої жінки. Тоді дочка вдарила його по голові револьвером, так, що він впав до землі. Тепер він виняв свій револьвер, та влучним вистрілом вбив на місци пані Кларк, а коли дочка змірилася до нього своїм револьвером, він поцілив її так, що вона зараз впала на землю. Молодий син пані Кларк стрілив тоді до нього з рушниці та впакував йому в руки цілий набій шроту.

Покаліченого відставлено до шпиталя, де він помер з упливу крови, хоча його брат дав йому кварту своєї.

СУДЯТЬ ЖІНКУ ЗА ВБИЙСТВО

У Гвайт Плейс під Ню Йорком засідає на суді Фільомана Льомбардо, обжалована за вбитте Вінченса Кости. Обжалована має 34 літ, вбитий мав 68. На судовій лаві коло неї сиділо її 6 дітий, а неповня своїм плачем примушувало суддю переривати розправу пару разів.

ЗАХОРІЛИ ЧЕРЕЗ ЩЕПЛЕННЄ

В місті Бостоні, в стейті Месечузетсі, захоріло 20 шкільних дітий, котрі дали щепити себе проти дифтерії. Причиною занедужання було те, що серум, яким їх щепили, було зіпсуте, бо було замерзле. Їх занедужання не грозить їх життю.

ЗА НАРУШЕННЄ ПРОГИБІЦІЇ

Ттейтовий уряд Пенсилвенії обрахуве, що за місяць січень сього року в тім стейті арештовано 403 людий за переступлення прогибіційного закона. В сім числі було: 77 муншайнерів, 264 бутлегерів та 52 готельників.

АВСТРІЯ ВОЛИТЬ АМЕРИКАНСЬКУ НАФТУ

В звязи з введенням заборони вивозу нафтової ропи в Польщі, австрійські рафінерії обмежили свої продукції. Досі Австрія спроваджувала ропу головно з Польщі (східногалицьку). Австрійські ражінери звернулися до американських і російських концернів, котрі уможливили Австрії імпорт нафтової ропи з Америки й Росії.

ЖІНКА, ЩО СПАСЛА НІЦЦУ

В Ніцці, на французькій Рівієрі, відслонено памятник праці Катерині Сеґіран. Вона вратувала 15. серпня 1513 року тамошню твердиню від облоги Турків.

ЗАБОРОНА ВЇЗДУ ДО ХАРКОВА

"Руль", подає, що з огляду на тяжкий мешкальний стан Харкова порушено питання про заборону вїзду в Харків для постійного оселення.

МАЛЯРІЯ НА УКРАЇНІ

По відомостях народного комісаріяту земельних справ, малярія на Україні з січня по вересень ц. р. рисується в такому вигляді: на першому місці стоїть Донецька губерня, яка дала 168,000 випадків хорування, на другому Катеринославська 126,000 випадків. Всього за 8 місяців було зареєстровано 417 тисяч слабувань. На Україні тепер працює 15 протималярійних станцій, які розміщені по малярійних місцевостях.

ОГРАБЛЕННЯ ЦУКРОВАРНІ НА УКРАЇНІ

„Руспресс" доносить з Харкова: Узброєний відділ в числі 45 їздців предприняв напад на корсунську цукроварню, вбив директора фабрики і 3 сторожів, ограбив касу і старався вивезти з цукроварні запаси цукру. Червоно-армейський гарнізон корсунської залізничої стації вступив у перестрілку з напавшими, які стратили кілька людей убитими та раненими, втікли за полудне.

ТОРГОВЛЯ КАНАДИ ЗА 1923 РІК

Заграннична торговля Канади в 1923 р. представляється як слідує:

До Канади спроваджено товарів вартости 903 міліонів долярів, а вивезено товарів вартости 1 міліярда і 14 міліонів долярів. Між вивезеними товарами загранцію є такі: рільничі і ярищні продукти; звірята і їх продукти; огневі і текстильні продукти; дерево і залізо і його вироби; інші металі і неметалеві продукти та хемікалії.

МАТУРАЛЬНІ КУРС ВІНСДОРФСЬКОЇ ФІЛІЇ СПІЛКИ СТУДЕНТІВ УКРАЇНЦІВ В НІМЕЧЧИНІ

Дня 22. грудня м. р. відбувся іспит зрілости під проводом проф. Богдана Лепкого. З членів здавало іспит 7. Іспит увінчався повним успіхом. Це доказ витривалої праці студентів вінсдорфської технічної школи. Користаючи зі своєї праці, будуть могти сі студенти, які ще тут остались, продовжувати свої студії на німецьких високих школах.

УСПІХИ НАШОГО СТУДЕНТА У ВИСОКІЙ МУЗИЧНІЙ ШКОЛІ В НІМЕЧЧИНІ

Антін Рудницький, студент Високої Музичної Школи в Берліні одержав першу премію за фортепіянові композиції, (Дві фуги та композиція „На українські народні теми") Обі композиції мають бути виконані на одному з концердів Високої Музичної Школи.

СКАЖЕНИЙ НАРЕЧЕНИЙ

В „Наєс Вінер Журналь" читаємо: В баварській місцевости Шварценбах мав відбутися шлюб 21-літного найманта Франца Мурна з 63-літньою дуже богатою хазяйкою Павлиною Берндт. Молодий, убогий парубок не мав найменшої охоти брати собі цю старушку за жінку. Під напором батьків згодився. А Павлина Берндт могла би бути його бабусею; вона від 9 літ вдова. Кілька хвиль перед шлюбом напала молодого парубка скаженина, він прискочив до матері й відкусив їй ніс. Шлюб не відбувся, хоч наречений вспокоївся — бо наречена справедливо боялася, щоб її ніс може найтися по шлюбі в такій небеспеці.

ПРОГРАМА ЗЕМЛЕУСТРОЮ НА УКРАЇНІ

Народний комісаріят земельних справ затвердив програмуземлеупорядкования на Україні на новий 1924 рік. Вага праці переноситься на селянську землю, переважно в ті райони, де є найбільша тіснота і заплутання. Земля буде відводитися в першу чергу незаможному селянству, що переходить до колективної форми господарювання і користування землею. Для селянства відкривається довготермінові позички для землеупорядкования в сумі 75% вартости затраченої на се праці. В програму землеустрою входить також підготовка переселенських участків на півдні республики. Всього в майбутньому операційному році призначено для експлоатації площу землі в 6 міліонів десятин. Крім того, буде переведено меліораційне обслідування лугового фонду і торфяних багон в кількости 300 тисяч десятин.

БЕЗРОБІТТЯ В КИЇВІ РОСТЕ

Упрошення радянського апарату і частикове припинення громадських робіт значно збільшили кількість безробітних у Києві. По відомостях „Більшовика", загальна кількість безробітних у Київі, зареєстрованих на біржі праці збільшилася з 15 падолиста по 1 число минулого грудня, цебто за пів місяця, більше як 4½ тисячі людей, а саме з 23 тисяч до 27,116 чоловік. Найбільша кількість безробітних належить до таких груп професій; кравці металісти, деревообробники, харчовики, тютюники, шкіряники, друкарі, будівельники, робітники мистецтва, медичної санітарії, культури й освіти антикарські свубовці, хатні службовці і чорноробочі. Найбільше безробітних припадає на радянських службовців і на чорноробочих.

ПРИВАТНА ТОРГОВЛЯ НА УКРАЇНІ

Український Народній Комісаріят внутрішньої торговлі закінчив дослід над розвитком приватньої торговлі. Виявилось, що в порівнанню з попереднім півроком 1923 р. приватня торговля зменшилася вдвоє. Причина цього явища заключуються в кризі збуту та в податкових тягарах. („Московскіе Ізвєстія" ч. 2).

ВІЙСКОВИЙ БУНТ ПРОТИ БОЛЬШЕВИЦЬКОЇ ДИКТАТУРИ В ХАРКОВІ

ЛОНДОН, 6. лютого. — Телеграма Райтера з Риги, столиці Латвії, повідомляє, що в Харківщині на Україні, повстали поважні заворушення.

Бунт проти большевицької влади і диктатури повстав головно серед війска, до якого приилучилось і ширше громадянство.

На чолі бунту в Харкові став комісар Поляров. Він має зі собою значну силу війска. Його повстанці ходять з прапорами, на яких написано: „Нехай живе радянська влада без комуністичної диктатури".

З тим бунтом звязують також велику експльозію, яка тут була 1. с. м. і вбила богато людий та наробила чимало шкоди.

БУНТ СЕРЕД ВІЙСКА В МОСКВІ

ЛОНДОН, 6. лютого. — Тутешній дневник Дейлі Мейл одержав відомість з Росії, що в Москві приготовляється військовий бунт проти большевицької диктатури.

У сій відомости сказано, що „червона армія" збунтувалась проти большевицької диктатури і приготовляється до повстання проти большевицької влади. Особливо готуються до перевороту дивизії, в яких нема Татарів і Монголів, котрих большевицькавлада вживала проти Москалів і других славянських жовнірів.

Заповідають, що весною повстане загальний бунт серед війска в Росії.

В МОСКОВЩИНІ ВИСАДЖЕНО У ВОЗДУХ ФАБРИКУ АМУНІЦІЇ

РИГА, столиця Латвії, 6. лютого. — З Москви повідомляють, що в Тулі, на Московщині, була велика експльозія, яка знищила фабрику амуниції. Виновників експльозії не викрито.

ПРОТИ ОЧОРНЕННЯ ПАМЯТИ ВИЛСОНА

ПАРИЖ, 6. лютого. — Бувший англійський премієр Лойд Джордж заявив, що одержав з британського міністерства закордонних справ відпись тайної умови між покійним Вилсоном і бувшим французьким премієром Клеманcом, в якій Вилсон іменем Америки згоджувався на окупацію Ренщини Францією на протяг 15 літ. Се сталось, каже він, в його неприсутности, коли він був виїхав до Лондону. Значить, Вилсон заскочив його тайною умовою, яку він вже відтак приняв у мировому договорі, хотяй донедавна самої тої тайної умови не бачив.

Франц уське міністерство закордонних справ оголосило заперечення заяви Лойда Джорджа. Воно каже, що такої умови, про яку він каже, не було. Могли бути тільки розмови між Клеманcом і Вилсоном в неприсутности Лойда Джорджа, але як він приїхав до Парижа, так йому зараз сі розмови переказано.

ТЯЖКО РОДИЛИСЬ СПОЧУВАННЯ ФРАНЦІЇ З ПРИВОДУ СМЕРТИ ВИЛСОНА

ПАРИЖ, 6. лютого. — Французький парлямент два дні сварився і торгувався, чи переслати до Америки спочування з приводу смерти Вилсона. Часть послів противилась висланю спочувань, з уваги, що Вилсон був у часі смерти приватним горожанином. Вкінці, в день похорону Вилсона, рішено остаточно вислати кондоленційну телеграму до Конгресу у Вашингтоні.

По принятті сеї резолюції відложено засідання парляменту на кілька минут.

БУЧА У ФРАНЦУСЬКОМУ ПАРЛЯМЕНТІ

ПАРИЖ, 6. лютого. — Нині ухвалив парлямент законопроект, яким дав право правительству при помочі декретів переводити ощадности в публичних видатках.

З приводу того счинилась буча в парляменті проти премієра Пуанкаре.

Посол Ерріо сказав, що як правительство видавати-ме закони, а не парлямент, то парлямент перестає бути парляментом.

РОСІЯ ІДЕ ЗА ЛІҐОЮ НАРОДІВ

ЖЕНЕВА, Швайцарія, 6. лютого. — Росія повідомила Лігу Народів, що вона візьме участь в нараді, яку Ліга скликує дня 14. с. м. в Римі для обговорення справи обмеження морських зоружень.

З ДІЯЛЬНОСТИ ЛІГИ НАРОДІВ

ЖЕНЕВА, Швайцарія, 6. лютого. — Ліга Народів приготовляє плян реформи календаря і заведення одностайного календаря в цілому світі. Між іншим вона хоче установити сталу неділю в році, в яку все мається обходити перший день Великодня.

КАЖЕ, ЩО ІТАЛІЯ ПРИЗНАЄ НЕБАРОМ РОСІЮ

МОСКВА, 6. лютого. — Макс Літвінов, голова російського дипломатичного корпуса, заявив, що Італія признає російське большевицьке правительство за кілька днів.

ЗМІНА КАБІНЕТУ В ГРЕЦІЇ

АТЕНИ, столиця Греції, 6. лютого. — На місце уступившого кабінету Венізелоса заприсяжено нині іновий кабінет Касандаріса.

НЕДУГА РОСІЙСЬКОГО ПРЕМІЄРА

МОСКВА, 6. лютого. — Російський премієр (голова „совнаркома") Алексій Іванович Риков лежить в постелі. Він терпить на серце і жолудкові недуги.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates.		В Джерзи Сіті і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

НОВІ ОБОРОНЦІ АМЕРИКАНСЬКИХ ХЛІБОРОБІВ.

Теперішний уряд метнувся ратувати на борзі американських фармерів. Президент не минає нагоди, щоби не кинути про фармерів гарного слівця, скликати хоч яку конференцію, завізвати конгрес не забувати на фармерів західних стейтів, припоручити міністрам подбати за се або те для „нещасних" фармерів. Міністри дбають собі. Провідники републиканської партії собі побиваються за фармера. У Вашингтоні відбувається конференція для фармерських справ, на яких близькі й дальші приятелі уряду представляються великими приятелями фармерів та кождого дня подають їм щораз то новіщі пляни для вратовання пропадаючого американського фармерства.

Як видно з голосів справдішних фармерів на сій конференції, фармери справді немало зачудовані сею матірною журливостю за долю фармерів. Вони пізнати не можуть републиканського уряду. Того уряду, що своєю політикою відрубности від Европи відрізав американське збіже від світових ринків збуту, що своєю нутрішною політикою звалив всі кошти повоєнної відбудови на плечі фармерів. Вони з остовпінням дивляться на горячкову запопадливість на користь фармерів зі сторони тих самих урядників, що від початку свого урядовання мали для фармерів лишень ґлухе вухо.

Цілий секрет несподіваної опіки над американськими хліборобами зі сторони урядників се наближаючіся вибори. Се свідомість, що хліборобські голоси заважуть немало при виборах президента Злучених Держав при виборах законодавців. Марево наближаючих виборів розбудило „селянське сумдіннє" в політиканів, вони одіваються в селянські чоботи, витягають на світло денне, що їх діди чи прадіди були теж хліборобами, укладають гарнозвучні селянські програми, — словом, роспинаються для фармера, гейби він того не знав, що все те вони роблять нате, щоби дістати фармерські голоси.

КОРОТКО І ВЛУЧНО.

У львівському польському дневнику „Курер Львовскі" пише Адам Узембло таке:

> Польща підчас заключування версайського договору була чимось тільки негативним, зменьшеннем могутности Німеччини, кавалком кільчастого дроту для відгородження від Большевії. Польща тепер — се комплекс клопотів, се кість незгоди з Німеччиною, Росією, Чехією, Литвою, Данціґом, се рана скарбово-господарська, се кубло поборюючих себе націоналізмів, се жерело неспокоїв, отнище военних погроз, се щось — одним словом — не дуже догідне для европейських відносин.

Сей Адам Узембло коротко і влучно схарактеризував Польщу. Схарактеризував дуже добре і вельми справедливо.

Правда, так оцінювали її вже і другі, але се перша така оцінка Поляка. Поляки привикли величати все, що польське, хотяйби було і найпоганійше. Наслідком того вони не спосібні бачити ріжниці між добрим і злим. Усе зле — по їхньому поза ними, у других. Ся затрата здорового розуму у Поляків є одною з причин, що веде їх державу до певної руїни.

Іноді появиться серед Поляків відірваний голос здорового розуму, але він серед них не має впливу. Се голос вопіючого в пустині, як і осі слова Узембла.

ЧЛЕНИ СПІЛКИ В ГОСТИННОСТИ У ЧУЖИХ НАРОДІВ.

Ще підчас літніх ферій запросило громадянство Данії кількох наших студентів з Берліна, членів Спілки Студентів Українців, на різдвяні ферії. Користаючи з нагоди гостинности данського громадянства, дав студент О. Євтухів дня 28-ого грудня 1923 року відчит для данського студентства про Україну. На відчиті було присутне студентство всіх організацій в Данії. Відчит дав змогу ширше познакомити чужих студентів з нашою країною. Вони мали досі дуже мало вірних відомостий, а прочі відомости походили коли не з польських то з московських жерел.

Спілка Студентів Українців робить заходи через своїх студентів, які виїхали на чужину (Данія, Франція й інші), щоб не лише в Данії, але і в інших державах примістити як найбільше наших студентів і через те познакомити чужинців більше з Україною.

ПОВІДОМЛЕННЄ.

ДО ВП. П. СЕКРЕТАРІВ І ЧЛЕНІВ У. Н. СОЮЗА.

До Канцелярії У. Н. Союза наплививають численні просьби о надісланнє календарів для нових членів на рік 1924.

Щоби вдоволити всіх членів на рівні і дати можність одержання цеї цінної книжки, отсим повідомляєсь всіх Вп. П. Секретарів, що на жаданнє вишлеться для всіх нових членів календарі, по ціні 30 цнт. за примірник. Щоб улекшити висилку та оминути непотрібних замішань в рахунках, проситься з цею справою віднестися просто на адресу Свободи. Секретар при замовленню має подати число відділу і число членської грамоти нового члена, а також належитість згори на адресу: "SVOBODA", 83 Grand St., Jersey City, N. J.

Р. Слободян, фін. секретар.

БІЛГОРОДСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ.

Неповодження д-ра Бенеша. — Югославія та Румунія проти визнання совітів. — „Вичікувати!"

Праґа, 14. січня.

У Білгороді, столиці Югославії, відбулася в днях 9.—12. січня конференція міністрів закордонних справ держав малої догоди, себто Чехословаччини, Югославії та Румунії. Участниками конференції були д-р Бенеш од першої, міністер Нінчич од другої й міністер Дука від третьої держави.

На програмі конференції стояли питання: про позичку для Угорщини, про відносини між малою догодою та Болгарією і Грецією, про унормованнє відносин між Югославією та Італією й, нарешті, **про юридичне визнання совітської Росії**. Неофіціяльно обміркувались ще инші питання „високої політики", як от про недавно заключену франко-ческу умову та про евентуальне поширенне цеї умови також на Югославію та Румунію.

Головною постаттю на конференції був д-р Бенеш. Він приїхав до Білгороду з готовими концепціями, він один має славу світового політика, він є узнаним провідником малої догоди... Але йому не дуже пощастило на берегах Дунайської столиці.

Хоч справа узнання совітської Росії й не стояла в програмі конференції на першім місці, проте головна увага всіх політичних кругів, як білгородських, так і чужих, зосереджувалась саме на цій справі. І якраз тут д-рови Бенешови довелось зазнати не абиякого розчарування.

Справа ця була поставлена на програму конференції з почину д-ра Бенеша. Чеська урядова преса, яка ще недавно була проти визнання совітів, перед конференцією раптом змінила фронт і в один голос заговорила, що совіти треба визнати. Було це наслідком рішень, ухвалених у Парижі між д-ром Бенешом та представниками французького уряду.

Вже ця підготовча кампанія в чеській (і французькій) пресі показувала ясно, як Бенешови залежалось на тім, щоб білгородська конференція поставилась доброзичливо до справи придичного визнання совітів. Коли-б конференція, як ціле, як найвищий орган малої догоди, сказала, що визнати совіти бажано, то й це вже розвязало-б руки поодиноким державам. Це було-б **санкцією**.

Але навіть цеї уступки конференція не зробила. Д-р Бенеш під цим оглядом натрапив у Білгороді на дуже твердий і неподатливий ґрунт. Румунський міністер закордонних справ Дука виразно заявив, що Румунія має до совітів спеціяльні вимоги, які не дають їй змоги вже тепер ставити питанне про юридичне визнання. Румунія насамперед **не допускає ніякої дискусії про Бесарабію**, проти чого большевики наразі ще протестують. По друге, Румунія жадає звороту її золотого покладу, вивезеного підчас війни до Росії. Аж коли большевики виречуться Бесарабії й звернуть золотий поклад, щойно тоді Румунія зможе говорити про юридичне визнанне совітів.

Югославія таких реальних претензій до большевиків не має, але визнати їх вона також не хоче. Щоб д-р Бенеш це зрозумів, аде не мав підстави ображатись, хитрі Серби зробили таку штуку. У той час, як майже ціла сербська преса підспівувала пресі ческій і писала, що большевиків визнати треба, поважний білгородський орган „Самоуправа" помістив на своїх шпальтах розмову з д-ром Сполайковичем, бувшим сербським послом у Петербурзі й нинішнім послом у Парижі. **Сполайкович у дуже рішучих, навіть гострих виразах заявив, що Югославія ні в якім разі не повинна визнати большевиків.**

Ця розмова, уміщена саме підчас конференції, зробила враженне несподіваного вибуху бомби. Югославянські міністри Пашич і Нінчич приязно усміхались і казали, що не поділяють думок Сполайковича, сербська преса нарікала на Сполайковича й на „Самоуправу" за їх „нетактовність"... Але діло було зроблене. Бенеш зрозумів, що йому треба було зрозуміти, й більше справи не порушував.

Офіціяльний вислід конференції у цій справі є такий: **вичікувати, що зроблять Італія та Англія, а тимчасом полишити кождій з держав малої догоди вільну руку.**

Не того сподівався д-р Бенеш од білгородської конференції, та не того сподівалась червона Москва.

Politicus.

ЯК ЖИВЕ УКРАЇНСЬКЕ СТУДЕНТСТВО?

Оден член Товариства Української Молодежи в Ню Йорку дістав від одного студента медицини у Львові листа, в якому так описується життя української молодежи університетської в теперішню пору:

„...Я студент медицини Укр. Універс. у Львові, родом з... Кінчу 5-тий семестр на У. У. і здаю незабавом перший іспит. Більше ми не годні тут сотворити з медицини, бо ми такі бідні що навіть у Львові не маємо свого шпиталя, який послужбиби нам за клініку. Є „Народна Лічниця" та се тільки амбуляторія. Брак свого шпиталя заважить і далі на нас, бо Поляки не приймуть нас на практикантів. По іспиті ми повинні виїхати, щоби кінчити студії за кордоном, де нам числять іспит, щоби піднести добру славу нашого університету, та щоби морально причинитися до скріплення надшарпаного життя університету і всіх тих, що на нім студіюють. Жаль тільки, що активна група поїде в те проклятуще багно, яким представляється заграниця та славна еміґрація.

...Маю вже літ 25, служив в армії австрійській опісля Галицькій в боєвих частинах. Був ранений. Перебув я трагедію переходу Збруча, брав участь в боях здовж аж до Києва і всіх трагічних переходах від одної ворожої руки до другої. Перебув і там трагедію або ще гірш як трагедію трикутника смерти, опісля неволю в Тухолі. Зараженний цим непогодженням з невольничим станом нас тут всіх і не годен увільнитися від сего, що відділено за останні роки — вписався я на У. У. у Львові. Були рожеві надії та ми всі оставшіся вірні ідеї твердині і цему символові боротьби і небагії толеранції науки через наживника — визбуваємося їх. Сувора рука кажe собі вбити в память „маючи в тебе серце а в ворога камінь, пиши собі амінь".

„Та це за мене досить і за сей бік справи, що не хоче їсти. Коли вдуматися в наше неповодженне всюди то половина причини спадає на наше вбожество. Ми бідні. Ми бідні, бо ми навіть з безвартісними марками рахуватися мусимо. Розвиток поодиноких культурних інституцій наукових потребує масу гроша. Наукове Т-во ім. Шевченка, Просвіта, Рідна Школа, Університет і т. д. і т. д. всі жиють з милостині. Милостині потребують поодинокі люди. Страх бере коли подумаєш як це і милостиню заборонять збирати. Таки буквально треба розуміти, бо тут відносини такі. Зачинається еміґрація на Україну Велику. Хтож тут має лишитися? А чиє вони ідуть? Бо бідні тут.

„Я як студент теж переживаю і сам бачу, що діється. Я три роки жию тим що з дому дістаю. Тамтого року трохи заробляв лекціями, сего року мушу вчитися. Родина кричить, батька нема, брат і сестри попідростали то не хотять на когось робити. Сни хотілиб щоби їх „пан" їм вже дав щось. А я, український студент, якого патент з У. У. не має тут найменшої вартости на життє! Брат собі хоче женитися, сестри вбратись, господарство мале. Гризова в домах тай тільки. Чим скорійше втікаєш з хати, щоб сего не чути. А тут зацілення клич кричить. Ідь у Львів, бо там тебе треба, ідь на збори секції, ідь на зїзд головний, окружний, повітовий, жебрай на Університет, роби опір, іди до кримінал на кілька день, іди на збори, анкети і т. д. без кінця. А звідки гріш на це?" Брат, сестра собі не возьмуть, а тобі мають дати. Та коби хоч в домах в себе на станції мати свій вивінний через укр. студента спокій. А то Українці часто боїться прийняти цих нібито великих революціонерів, щоби не мати до діла з поліцією, трусами. Треба кривитися зі своєю тушею таки в Поляків за дорогі гроші в нетопленій очевидно хаті. Прийти на кухню, то бачиш тільки худощаві істоти в гусаку один за другим, з книжкою, скриптом або газетою. По нещаснім обіді бігають з одного кінця Львова на другий на лекцію за 2 доляри або 1½ в місяць. І це є мрія укр. студента дістати, розпитати таку! Це не є небелиці! Це факт, це життя укр. студента! Що це факт що не всі можуть подолати такому життю, свідчить се, що всі, що зломили солідарність і вписалися на польський університет, не мотивують інакше свого поступку, як матеріяльними злиднями.

„Трагедія університету у божестві. Професори на державних посадах відмовляються викладати, щоби не стратити посади. Студенти, і тільки самі студенти, на своїх плечах держали сю інституцію, що має зватися власністю цілого народу. Наш політичний провід не вмів використати цеї себової армії студентства як слід. Трудовики двигнули були кличі автономії. Тепер вже не те. Залізли ми далеко. Треба буде нашу справу вивести і то знов студенти..."

ДОПИСІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Помер Ленін — впаде тиранія.

Помер Ленін, некоронований московський цар. Приходить на думку осінь 1917 р., коли він, на чолі большевиків, захопив владу. І еще нагадуються ті високопарні кличі, які кинули тоді большевицькі головачі поміж народ. Кождому здавалося, що вже справді настав золотий час для бідноти, для поневолених і пригнетених. І для української нації усміхнулася надія, бо апостоли большевизму проголосили волю кождому народови, хочби і відділитися на все від Московщини.

Ледви шість літ минуло, — а вже бачимо цілком здемаскований московський большевизм. Пролетарі, біднота, попали в еще гіршу неволю, ніж колинебудь передше. Робітник мусів працювати на нових царів, на ново створене панство, на ріжних комісарів-урядників, за таку винагороду, що не давала йому спромоги навіть досита наїстися. Навіть за старих царів він міг стракувати; тепер за страйки ждала тюрма або й смерть.

За старої царщини селянин заплатив свій податок і був спокійний на своїм ґаздівстві, зі своїм добутком. Большевики перемінили „мужиків" у державну худобу, якій відбірали усьо, що тільки їм злюбилось. Російський хлоп мусів працювати на те, щоб новомодним панам-урядовцям жилося добре. Йому, самому оставили тільки маленьку частину з його праці, щоб не згинув з голоду. В богато припадках забрали селянам усьо, так, що міліони згинули відтак смертю від голоду.

А про нашу Україну, як її ошукали, як її знищили, хто про це не знає нині? З України, з богато повітів, вивезли усьо збіжє й позабирали усю худобу. Колиж наш нарід вхопив за оружіе, щоби ратувати себе від страшної смерти, московські большевики проголосили повстанців бандитами, контр-революціонерами і топили в селянській крови всяку спробу охоронити себе від погибели.

Кілько міліонів українського народу згинуло голодною смертию? Кілько від куль московських червонихназників? Хто годен сказати? Не питаючи волі народу, московські пани прилучили насилу Україну до Московщини і вирабували з усього, що впало їм у руки.

Тільки одні Жиди добули свого права. Вони злучилися з большевицькими провідниками і захопили найважнійші місця при владі. Воніж і російські комуністи творять це, що фальшиво зветься „диктатурою пролетаріяту". Ці російські Жиди вчинили медвежу прислугу Жидам, що живуть поза межами Московщини. По цілій Европі розярилося нове полумя антисемітизму. Усіх Жидів на світі підозрівають, що вони прихильні комунізмови і комуністичній тиранії. Скрайні націоналісти голосять всюди, що Жиди вороги всякого націоналізму, крім свого, жидівського, та що вони вносять у кожду суспільність розклад і анархію.

Всюди, де голод і біда, шовіністи показують на Жидів як причину нужди, причім як приклад подають те, що діялося і діється в Росії. Цей антисемітський рух є дуже на руку всяким своєрідним спекулянтам, які користають з замішання, щоби зробувати свій власний нарід. Так н. пр. в Німеччині Стіннес, Круп і другі неЖиди, а корінні Німці, знищили до тла цілу середну клясу, довівши вартість гроша до нулі. Хто мав колись тільки грошей в банку, що сподівався жити вигідно з проценту до смерти, побачив нараз, що його кількадесять тисяч марок не можуть заплатити навіть за одно снідання. Ті, що мали дім або камяницю по містах, продали їх колись за „великі" гроші агентам великих капіталістів, а нині бачуть, що за свої „праперти" мають тільки безвартісні паперчики.

Це саме ділося і діється в Польщі, де всякі „патріоти" використали польське безголове на це, щоби коштом других збогатити себе. Ніколи хто небудь зачне спорікати на нужду, ці своєрідні спекулянти зараз вказують як причину: Жидів.

Длятого мусимо сказати, що большевицька тиранія не вийшла навіть Жидам у ніяку користь. Не всім російські Жиди є комісарами. Величезна більшість остає поза урядовими колами і вони мусять частогусто переносити ту саму біду, що і решта населення.

Між тим на Московщині та Україні протижидівський рух також росте. Коли прийде до перевороту, то в першій мірі потерплять якраз ті Жиди, що не мають ніякої влади у своїх руках. Комісарські пташки завчасу полетять в безвісти, порозсуваються по ріжних краях. Але жидівські, в нічім неповинні маси, впадуть жертвами за гріхи своїх головачів. Проте не диво, що вже тепер втікає богато Жидів із України та Московщини, щоби спасти своє життя.

Із усього виходить таке, що Ленін і його опричники не зробили нікому добра, тільки собі.

'Нині вже не такий час, щоб можна довгий час дурити усіх і держати людий закованих. На Україні здавна кипить, а і в Московщині вже пробуджується мужик. На погляд пишучого усі познаки вказують, що там іде до перевороту. Ані старе ані новітнє царство вже не вдержиться. Величезна селянська більшість населення мусить дійти до влади. Демократичні установи прийдуть на місце вікових тираній. Побіч мужицької Московщини, на півдні повстане могуча, незалежна селянська держава зі всіх земель, зі всім народом України.

Ми вже на порозі нової, щасливої доби.

П. Космій.

ВІД ГОЛОВНОГО УРЯДУ У. Н. СОЮЗА

Сим повідомляється всіх Вп. Головних Урядників, що

ПОРЯДОК НАРАД РІЧНОГО ЗАСІДАННЯ

ГОЛ. УРЯДУ У. Н. СОЮЗА

яке розпічнеся

в середу, дня 20. лютого 1924 р. о год. 9-тій рано

у власнім домі під ч. 83 Ґренд Стр., Джерзи Сіти, Н. Дж.

відбудеся як слідує:

ПРОГРАМА:

Отворення засідання головним предсідателем.
Звіт головного предсідателя.
Звіт головного містопредсідателя.
Звіт головної містопредсідательки.
Звіт головного рекордового секретаря.
Звіт головного фінансового секретаря.
Звіт головного касієра.
Звіт менаджера Свободи.
Звіт Контрольної Комісії.
Звіт редакційного Комітету.
Дискусія над всіми повисшими звітами.
Внесення і ухвали.

С. Ядловський,
гол. предсідатель У. Н. С.

І. Каштанюк,
гол. рек. секретар У. Н. С.

В Джерзи Сіти, Н. Дж., 5. лютого 1924.

ЧУДОДІЙНІ ПОДАРУНКИ

Кохання без „наслідків" — Лік на капавку. — Блискучий успіх „склеросиропу". — Операції при повній притомности.

(Від спеціяльного кореспондента „Свободи" в Европи).

Найбільшою новиною з поля останніх лікарських винаходів є безсумнівно **„Стоварсоль"** професора **Ернеста Фурно** з Пастерівського інституту у Парижі.

„Стоварсоль" — це охоронний лік проти зараження люесом (сифілісом, францями, французькою хоробою). З чого саме цей лік складається, того винахідник ще не сказав. Зате маємо дуже багато відомостей про силу й ділання цього ліку. І цих відомостей вистарчає, щоб признати винахід проф. Фурно величезною перемогою над одною з найстрашніших кар людського роду.

Проф. Фурно випробував свій лік на сотнях звірят, а також на людях. Він перше прищеплював їм чисту культуру люеса, а потім давав їм зажити „стоварсолю". У мали, що ліку не діставали, хороба розвивалась зі всіма її страшними наслідками, але у людей і малп, що дістали порцію того ліку, ніяких проявів хороби не показувалось.

„Стоварсоль" приймається у формі піґулок або таблеток на тще серце по „нестатечно" проведеній ночі. Досить протягом 3—4 днів приймати по 3—4 таблетки, щоб бути цілком ґарантованим проти „наслідків".

Нових випадків зараження люесом тепер отже не повинно бути. Кождий може себе тепер забезпечити проти небажаних наслідків „вільного" кохання. А хто заслабне, той буде сам собі винен.

*

Що, однак, робити тим біголахам, що вже мали нещасте заразитись і дістали першу осторогу у формі ґонореї (трипер, капавка)?

Є добра новина й для них. Прозькі учені **проф. Веховський і д-р Кляузнер** винайшли тепер спосіб лікувати ґонорею **без болю, без пораження й майже без наслідків.** Лік їх зветься **„реарґон"**; і виробляється на хемічній фабриці „Норґіна" в Аусиґу й Празі (Чехословаччина).

Як відомо, найкращим ліком на ґонорею досі є живе срібло. Ні сальварсан, ні инші ліки досі не замінили живого срібла. Та лікування живим сріблом має ту невигоду, що невигоду, що викликає болі й подразнення шкіри. Названі лікарі отже поставили собі завданнєм знайти таку комбінацію живого срібла, яка не викликала б тих небажаних супровідних явищ. „Реарґон" і є такою щасливою комбінацією.

При лікуванні „реарґоном" хорий не відчуває ніякого болю, а шкіра не зазнає ніякого подразнення. Прояви хороби негайно зникають, так що хорому заощаджуються всі його страхи й неприємности. Час лікування значно скорочується, а в де-яких випадках хороба зникає без всякого сліду.

Про лік на старечу неміч **„Склеросироп Маріятерма"** на сторінках „Свободи" вже писалось. Доповнюємо той звіт цікавим оповіданням самого винахідника, **проф. В. Младейовського,** про один випадок з його численних спостережень над чудодійною силою нового ліку.

„Одного дня, — оповідає проф. Младейовський, — до мене зателефонував якийсь мені невідомий купець із Братислави й сказав, що хоче до мене зайти. Я йому призначив годину, й дійсно в призначений час приходить чоловік літ вже за шістьдесять і росказує мені:

— Цілих чотирнадцять літ я терпів на астматичні сердечні припади („задуху"), й лікарі мені казали, що це на ґрунті артеріосклерози (завапнованя жил). В останніх роках до цих припадків прилучилися ще сильні болі довкола серця, які я відчував при найменшій фізичній праці або зробивши кілька кроків по кімнаті. Мій стан настільки погіршився, що я зовсім не міг виходити з хати. Я радився з численними лікарями вдома й закордоном, приймав усякі ліки, але все марно. Випадково я почув про ваш новий лік і без всякого довіря, а тільки щоб і цього ще спробувати, замовив собі одну порцую. Вже по кількох днях я відчув значне поліпшенє, так що я замовив ще одну порцію й всього випив пять пляшок вашого ліку. Нині, — зкінчив купець, — я приїхав до Праги для полагодження ріжних справ і вважав своїм обовязком зайти до вас і росказати вам про успіх вашого ліку. Я вже бігаю тут цілий день туди й сюди, хожу по сходах і ні на що не можу пожалітись, не маю астми, не відчуваю болю й взагалі почуваю себе так, як перед 14 роками".

*

Той самий паризький **професор Фурно,** що винайшов „Стоварсоль", передількома роками винайшов лік **„Стоваїн",** якого уживано при легких операціях, щоб притупити у хорого біль.

Тепер в донім лондонськім шпиталі спробувано вжити „стоваїну" при тяжкій операції (вирізування сліпої кишки). Спроба випала добре. **Хорий був при повній памяти, читав часопись і курив цигару, ніякого болю не відчував,** а лікарі тимчасом вирізали йому, що було потрібно, або, краще сказати, що було непотрібно...

„Стоваїн" встрикується у спинний мазок і робить тіло нечутливим до болю, але не приголомшує, як инші наркотичні засоби (хльороформ, етір), а цілком не впливає на притомність. Коли ця перша спроба ствердиться й на дальших випадках, то операції зробляться в будуччині чистим жартом.

Д-р М. С—й.

НАРОДНИЙ ПОДАТОК

(Вплачений до Обєднання в січни 1924 р.).

1) Джерзи Сити, Н. Дж., від. 25 У. Н. Союза, пер. С. Ядловський 13.25
Зложили: Омелян Ревюк 2.50, Ів. Ардан 1.75, о. В. Гривнак 1.50, А. Грановський 1.50, Михайло Угорчак 3.00, Іван Єдлінський 3.00.

2) Бофало, Н. Й., тов. ім. О. Нижанковського, пер. Ів. Сидорович 4.00
Зложили по 75 цнт.: І. Сінакевич, С. Макух, В. Горгота, І. Соколовський; по 50 цнт.: М. Пришлівський, І. Сидорович.

3) Бофало, Н. Й. Никола Купчак (боєвий фонд) 3.00

4) Перт Амбой, Н. Дж., переслав Пилип Щуцький 9.00
Зложили: Т-во Зап. Січ, від. 155 У. Н. Союза 3.25, а саме: Максим Стах 75 цнт.; по 25 цнт.: Ів. Швайлик, Василь Дригинич, Стеф. Кордян, Ник. Яремчак, Стеф. Куций, Ілько иЧжик, Іван Сташків, Мих. Чумер, Дорко Пасчак, П. Щуцький. Клюб Ам. Горожан 1.50, а то Никола Ридош 1.00; Тома Мощар і Іван Когут по 25 цнт. Церковне братство 4.25, а то Йосиф Шпак 2.00; Йос. Швайлик 1 дол., Панько Баралецький 75 цнт.; Павло Ліщавка і Іван Ґелета по 25 цнт.

5) Сиракюз, Н. Й., переслав о. сов. Левицький 57.00
Зложили: Укр. Тов. Січ, від. 282 У. Н. Союза 24.25, Бр. св. Ап. Петра і Павла, від. 39 У. Н. Союза 7.00, Тов. „Україна", від. Провидіння 20.50, Тов. Запорожська Січ від. 317 У. Н. Союза 5.25.

6) Оксфорд Форнес, Н. Дж., переслав з коляди в громаді на народні цілі Григ. Брикса 38.00

7) Клівленд, О., Бр. св. Ап. Петра і Павла, від. 102 У. Н. Союза, переслав Олекса Смолів 23.75

8) Нентікок, Па., Н. Н. місто святочних желань (боєвий фонд)... 5.00

9) Бриджпорт, Конн., Тов. Українська Січ, від. 59 У. Н. Союза, переслав Йосиф Підлуський..... 4.75
Зложили: Леонтий Бих 1.00, Мих. Галькевич 50 цнт.; по 25 цнт.: Вас. Глива, П. Зелінський, М. Мельник, Іван Кузів, С. Іващишин, Василь Кузів, В. Мушак, В. Венгринович, Іван Шевчук, Іван Каблак, Йосиф Волк, Іван Глива, Й. Підлуський.

10) Йонкерс, Н. Й., бр. св. Андрея, від. 12 У. Н. Союза, переслав о. Споліткевич 8.00
Зложили по 25 цнт.: Юстина Баволяк, В. Цюрик, К. Дзюбак, Н. Дурпяк, А. Дубянський, С. Фецко, Павло Федак, Т. Гаврильчак, Юрій Ямбра, А. Корінь, Іванна Ковальчик, Е. Клап, Т. Мерох, Стеф. Оліяр, Анна Обух, Т. Павчак, Т. Русинко, Семен Стасяк, Іван Сяк, Петро Слота, В. Сконська, Олекс. Трембач, Іванна Трембач, Кондр. Урбан, Назар Васічко, Йос. Збоян, Марія Обух, Анна Буґель, Марія Лусик, Катерина Заремба, Стефан Дячик, Михайло Цеплий.

11) Скрентон, Па., тов. ім. Мирослава Січинського, від. У. Р. Союза, пер. о. Залітач (боєвий фонд) 10.00

12) Ню Йорк, Н. Й. Бр. св. Андрея Перв., від. 66 У. Н. Союза, переслав Мих. Гандзюк 4.50
Зложили: по 1.00: Олекса Наконечний і Бабинець Іван; по 25 ц.: Ф. Малищак, Сильв. Сьветковський, В. Буґера, Іван Лазорчик, Гандзюк Михайло, Буґера Іван, Цючуна Іван, Павлик Дан., Биндас Тирентий, Биндас Данило.

13) Филаделфія, Па., на боєвий фонд місто святочних желань, переслав Д. Штоґрин 7.00
Зложили по 1.00: Евген Якубович, Др. Демидчук, П. Кирилюк, А. Цурковський, О. Кульчицький, Д. Штогрин, Л. Мишуга.

14) Бриджпорт, Конн., Леонтий Бих від себе як комітетовий віча в доповненню до пересланої комітетом суми на боєвий фонд... 7.00

15) Елизабет, Н. Дж., бр. св. Арх. Михаїла, від. 142 У. Н. Союза, переслав Т. Маройка........ 5.50
Зложили: Дмитро Фортуна 1.00 по 50 цнт.: Т. Маройка, Войцех Бернард, Стефан Пограничний, Яцко Лещак, Петро Остапчук, Ів. Ґавловський, Дмитро Штим, Роман Слободян; по 25 цнт.: Мик. Ковальчик і Н. Н.

16) Плейнсборо, Н. Дж., Дмитро Лацік, цілорічний податок... 3.00

17) Мікісракс, Па., бр. св. Володимира, від. 91 У. Н. Союза, переслав А. Гальчак 8.50
Зложили: Люґунович Петро 2.00; Рудзінський Антін 1.00; Баран Г. 1.00, по 50 цнт.: Плекан Василь, Возничак Юрій, Гальчак Андрій Ґаврік Михайло, по 25 цнт.: Кучирка Мих., Козак Стеф., Рулавський Никола, Сидір Дмитро, Михайлишин Іван, Любка Ст., Павліш Вол., Сендеґа Стефан.

18) Трентон, Н. Дж., П. Стадник 1.00

19) Елізабет, Н. Дж., з віча на боєвий фонд переслав Вас. Левчик від Української Горожанської Громади 166.50

(Конець буде).

КУЛІСИ З АЛЮМІНІЮМ

В "Техніше Рундшав" (що воходить у Берні швайцарському) Читаємо, що якийсь технік впав на думку, виробляти театральні куліси (декорації) з алюмініюм. Алюмініюм дешевше і витриваліще від дерева й полотна, тай лекше як дотеперішні декорації з иншого матеріялу. Крім того алюмініюм можна уживати на оба боки, можна змінювати мальовило скільки завгодно.

РОЗВІВАЮТЬСЯ СНИ О „ПОТЕНДЗЕ"

Варшавський кореспондент „Курєра львовского" констатує повний упадок престіжу Польщі на міжнародній арені. Він пише:

„Ціла Европа випередила нас в области відбудови і приступає до налаштування міждержавних взаємин на нових основах, а нас в цій хвилі на міжнародній арені не стало. Кілька дошкульних поражок на терені Союза Народів, перед розємним трибуналом, виробило нам опінію авантурників, а короткозора внутрішна політика довела до сього, що нас пятнують яко народ найгіршого сорта шовіністів. На півночі дозріває порозуміння держав від Фінляндії по Литву — без нас. Литва, яка зустрічає не малі трудноші в Клайпеді, використовує для покриття своїх слабих сторін нездарні посунення польських властей на Виленщині. Конференція балтійських держав у Варшаві відложена без речинця".

„Ціла Европа ожидає, що принесе зміна правительства в Англії. Всі розуміємо, що таке чи инакше становище Англії мусить дуже відбитися на долі Европи. І ось заговорив Мекдонельд. Величезні маси з напруженням ловили кожде його слово".

Депеші рознесли зміст промови на всі сторони світа. Знаменна річ: і в цілій промові немає згадки про Польщу. Ненач еб її не було".

„На наших очах виросла повага Чехословаччини. На наших очах входить на арену міжнародніх взаємин СССР. А ми, здавлені в середині, занедбавши північ і південь, не співпрацюючи з нічим, не перешкаджаючи нікому, опинюємося в положенню стиснених з усіх сторін, забутих, маліючих з дня на день, з години на годину".

ЖИДІВСЬКІ ПОГРОМИ НА УКРАЇНІ

Русспрес повідомляє:

В Первомайську (невідомо як передтим звалась та місцевість! — прим. Ред.) різдвяний торг закінчився жидівським погромом. Причиною погрому була суперечка між одним українським селянинол та жидівським купцем. Міліціонери арештували селянина, а товпа селян кинулася на міліціянтів і відбила арештованого. Рівнож почався погром у Голті, де товпа селян зруйнувала 18 крамниць, тяжко поранила 13 Жидів і трьох убила. Вістка про погром в Голті перекинулась скоро до Ольвіополя, де рівнож селянська товпа забила полицями 8 Жидів і зруйнувала кілька крамниць, при чому поранено 118 Жидів і двох Москалів. Підчас погрому давалися чути антибольшевицькі й антисемітські оклики, на які міліція зовсім не реаґувала. Командант міліції в Первомайську, довідавшись про погроми в Голті вислав туди баталіон війська, яке розігнало товпу і привернуло лад. Висланий для ліквідації погрому в Ольвіополі баталіон 45 дивізії відмовився виступати проти погромщиків і байдуже приглядався антижидівським ексцесам. Погром закінчили відділи ГПУ. Підчас погрому в Ольвіополі відділ ГПУ. дав кілька сальв до довпи, наслідком чого було 12 осіб убитих та богато ранених. В звязку з погромами арештовано в Ольвіополі 140 осіб, з чого 18 червоноармійців із 45 дивізії за невиконання наказу стріляти в товпу. Непослушний червоноармійців розділено між инші баталіони.

„ДИСЦИПЛІНАРНЕ СЬЛЄДЗТВО" ЗА ПРАЩАННЄ ІЗ ЗАСУДЖЕНИМИ ЛЯШНЕЮ УКРАЇНЦЯМИ

Дня 20. вересня 1923, наглий суд в Золочеві засудив на кару смерти трьох молодих Українців: Ілька Скочиліса і Миколу Коваль, селян зі Зборівщини і Олексу Павлишина, коваля зі Золочева, двох перших за підпал польських фільварків, останнього за підложення бомби на зелізничому шляху біля Золочева, котра навіть не вибухла. Внесені оборонцями просьби о помилування президент Войцеховскі не узглянднив і всіх трьох тогож дня розстріляно на подвірю золочівської вязниці. Оборонці засуджених на смерть — д-р Степан Баран з Тернополя — обор. Скочиліса, д-р Лев Ганкевич зі Львова — обор. Коваля і д-р Лев Хоминський з Камінки Струм. — обор. Павлишина не опустили їх до до кінця і розцілувавшися з ними, відвели їх аж на місце страчення. Як раз з приводу цього, що згадані оборонці розцілувалися зі своїми клієнтами перед їх смертною казнею, вніс інтерпіляцію в соймі відомий україноїд д-р Прушиньскі, жадаючи потягнення до відповідальности всіх трьох оборонців. Генеральна прокуратура віднеслася до львівської палати адвокатів і ця виточила дисциплінарку всім згаданим вище адвокатам за невідповідне поведення.

ВШЕХПОЛЬСЬКИЙ ЗОЙК

У львівському дневнику „Слово польске" з 12. м. м. дописувач з Городка скаржиться на слабий ріст „польскосці" в повіті. Він пише таке:

„Недостача в повіті дворів і парохій, цих огнищ, що промінюють „польскосць" на село". Дальше дописувач плаче: „Великою небезпекою винародовлювання і зменшення польського стану посідання є часті тут т. зв. мішані подружжя, тобто подружжя між Поляками і „Русінамі". До багатої кандидатки подружого стану зголошується „Русін", звичайно теж не убогий, і батьки дівчини, захоплені майном конкурента, видають її без надуми замуж за нього. Таким чином польська „ойцовізна" переходить раз на завжди в українські руки, що зменьшує польський стан посідання на „кресах всходніх і причинюється до поширення „рускосці". На це повинні звернути увагу компетентні чинники та освідомлювати населення про грозячу небезпеку винародовлювання і зменшування нашої вітчини".

НАПАД НА ПОЇЗД НА УКРАЇНІ

Особовий поїзд, що їхав з Києва до Одеси, впав жертвою нападу узброєної ватаги біля стації Боярка. Узброєні члени ватаги ограбили всіх пасажирів кількох ваґонів із грошей та клунків, а опісля лишили поїзд і заховалися в лісах.

ІСТОРИЧНО-ФІЛЬОЛЬОҐІЧНИЙ ВІДДІЛ В УКРАЇНСЬКІЙ АКАДЕМІЇ НАУК В КИЇВІ

Перший (історично-фільольоґічний) відділ.

Головою на Історочно-фільольоґічнім відділі протягом 1921 року був акад. А. Е. Кримський, він же до місяця травня виконував обовязки Секретаря Відділу; з поворотом до Києва акад. С. О. Єфремова секретарська робота перейшла на його.

Усіх засідань Історично фільольоґічний відділ відбув 27, вирішаючи на них адміністративні й адміністративно-наукові справи. Чисто наукова робота провадилась по комісіях та поодинокими людьми, що діставали од відділу те або инше наукове доручення. Головні комісії при Історично-фільольоґічному відділі були такі:

Постійна комісія для складання словника живої української мови.

Голова комісії акад. А. Е. Кримський, керівничий В. М. Ганцов що разом справляв секретарські обовязки; всі штатних співробітників комісія мала 10 нештатних 19. Комісія провадила далі роботу попередніх років. На протязі року одбули показну цифру засідань — 53, на яких найбільше часу віддавала редакторській праці, обмірковуючи спільно ті питання, що викликали які небудь сумнівив. Найголовніша робота — редаґування та збирання матеріялу для словника — провадилася поза засідання, ми працею постійних співробітників. Матеріял визбірувано, як шляхом критичної перевірки давнійших словників, так і з українських письменників старішного і новітнього періоду, а також поступило чимало матеріялу, безпосередньо з народніх уст записаного. На жаль, коштів на працю комісії не давано реґулярно навіть звичайних, а цілого півроку не дано нічогісінько. Все-ж таки комісія зібрала величезний матеріял, усього 547.505 карток (українсько-рос. 262.644 та російсько-українських 284,861), який переважає всі досі видані словники. Праця комісії ще не скінчена, та коли б навіть тепер видати цей величезний і цінний матеріял, то вийшло б два (українсько-російський і російсько-українських чотиротомових наукових словника. Величезна потреба вже тепер приступити до остаточного опрацювання та підготовлення до друку цього матеріялу.

При комісії є велика і вельми цінна бібліотека Бориса і Марії Грінченків — українознавча і загалом переважно фільольоґічного змісту. Хоча вона призначена служити праці комісії, але й чимало сторонніх людий з неї користуються, бо це одна з небагатьох прегарно дібраних і упорядкованих українських бібліотек у Києві.

Правописно-термінольоґічна комісія

в тісному звязку з попередньою. Голова її акад. А. Е. Кримський, за керівничого був Г. К. Голоскевич. Комісія поділялася на чотири секції:

а) Правописна секція — має головним завданням розглядати ті сумнівні питання, що виникали в сфері українського правопису й розвязувати їх у згоді з правилами наукового правопису, якого додержує Академія Наук. Ідучи на зустріч загальній практичній потребі мати підручник правописний, секція випустила „Найголовніші правила українського правопису" 40,000 примірників, які на 1. січня 1922 р. випродалися геть усі чисто. Але-ж багато правописних подробиць ще не зроблено і задовольнити це можна тільки виданням нового ортоґрафічного словника, для якого секція збірає матеріял.

б, в, г). Секція правничої термінольоґії, секція технічної термінольоґії та секція пpородничої термінольоґії — перетворилися в кінці року в один Інститут наукової мови.

Інститут наукової мови.

виник зі зєднання термінольоґічних секцій, та наказ влади про вкорочення штатів не добре одбився на його долі тим, що всі посади в нім нештатні, окрім посади фільольоґа консультанта. Цю посаду, дуже важну і відповідальну, займає О. Б. Курило.

Постійна комісія для складання історичного словника української мови.

Головує в комісії проф. Е. К. Тимченко. Троє постійних співробітників і четверо нештатних провадили ту роботу, як і за попередній рік, цеб-то вибірали з джерел слова, як матеріял до історичного словника. Всього разом комісія маю вже 151,428 карток, які дожидають свого наукового оброблення.

Постійна комісія для складана історично ґеоґрафічного словника української землі

Директор — проф. О. С. Грушевський, секретар — М. М. Ткаченко, постійний член — О. Ю. Гермайзе; опріч того, сім нешатних співробітників. Ґорота розпадалася на вибірання відомстей із джерел та на зводку відмостей про окремі селища в одно, а це вже являється підготовкою до статів про ті чи инші місцевости. На укове опрацювання провадили постійні члени комісії, подавши низку статтів про селища по повітах: Бердичівському, Конотопському, Лохвицькому, Миргородському та Остерському.

Археольоґічна комісія

На чол і стояв акад. Ф. І. Шміт. На жаль, укорочення штатів, зроблене з наказу найвищої влади, зробило працю Археольоґічної комісії абсолютно неможливою. Через те спільне зібрання Академії Наук постановило зовсім скасувати комісію і клопотатись перед Совнаркомом, щоби у Києві засновано окрему „Академію Історії Матеріяльної Культури" з своїм відокремленим буджетом, маючи на увазі, що тільки така салосійна установа зможе підняти на себе ту, надзвичайно велику, складну й багату на наукові здобутки, але заразом дуже дорогу роботу. Відповіди на своє клопотання Академія ще не здобула.

Фолькльорно-етноґрафічна комісія

На чолі комісії став проф. А. М. Лобода, окрім того, десятеро людей брало діяльну участь, як члени нештатні, і чимало сторочніх співробітників, між иншим, заступники од етноґрафічних гуртків Житомира, Чернигова, Вінниці й инших міст. Комісія одбула 34 засідань, присвячуючи їх науковим докладам та орґанізаційним справам. З останніх визначаються: проект Музично Етноґрафічного Кабінету, пляни орґанізації фолькльорно-етноґрафічної роботи на провінції з заснуванням відповідних наукових установ у Житомирі, Вінниці та на Київщині, нарешті, проект скликання Всеукраїнського Зїзду Етноґрафічного в Києві. Та, на превеликий жал, на проект зїзду з Харкова од найвищої влади не одержано не то дозволу, але навіть відповіді. Для встановлення звязків на міцях було переведено від комісії кілька найкових командирувань, які дали цінні наслідки чи то в формі орґанізації відповідних установ на місцях, чи безпосереднього збірання етноґрафічних матеріялв. Ціла низка праць комісії вже цілком готова до видання й дожидається тільки того часу, коли друкарські умови дадуть змогу приступити до друку.

Кабінет містецтва

Його завдання — стати лябораторією, де могли б працювати всі, хто цікавиться питаннями містецтва — могли бути виконані тільки частково. Орґанізовано бібліотеку з добором книг із містецтва. При кабінеті засновано семинар для студіювання дитячої творчости, який зібрав по школах Києва величезний матеріял з дитячих малюнків. В кабінеті мистецтв його керівник, акад. Ф. І. Шміт, читав загальний курс теорії містецтв, і наслідком цього було заснування аж трьох семинарів для студіювання теорії та історії містецтв.

Комітет для видавання повної збірки писаннів О. О. Потебні

На чолі комітету стояли академики Д. І. Баглайй і М. Ф. Багалій і М. Ф. Сумцов. Видання має обняти все, що вийшло з під пера великого ученого, й обраховано на 20 томів.

Постійна комісія для видавання памяток новітнього письментсва українського

Працювала в складі голови акад. С. О. Ефремова, двох постійних членів М. А. Плевако і П. П. Филиповича та пяти нештатних співробітників. Комісія узялася докінчити ту роботу, що розпочалась була ще попереднього року, а саме наукового видання творів Котляревського, як першого випуску „Академічної Бібліотеки Українських письменників". Комісія розподілила, а деякі має вже й оброблені історично-літературні теми до студіювання життя і творчости Котляревського, розпочала роботу над установленням тексту та науковими коментарями до його творів.

Комісія для видавання творів Шевченка, Франка, Антоновича і Драґоманова

Голова акад. А. Е. Кримський, головні редактори були: акад. Д. І. Баґалій, акад. С. О. Ефремов, П. І. Зайцев і проф. А. М. Лобода. Спочинку робота пішла була досить інтенсивно, але дехто з редакторів виїхав з Києва, грошевий фонд почасти вичерпано, почасти він утратив свою цінність, зібрані матеріяли і навіть цілкмо готові праці (твори Шевченка під редакцією П. І. Зайцева) загинули підчав політичних заворушеь і черев те робота мало не зовсім стала. Фактично провадилася справа тільки з творами Антоновича. Вони, як і инші готові праці членів Академії Нуак, дожидаються своє черги до видання.

Жидівська історично-археоґрафічна комісія

Голова акад. А. Е. Кримський, керовничий І. В. Галант, опріч того три нештатних співробітника. Комісія встигла переглянути чимало джерел і повиймати з них відомости до історії Жидів на Україні.

Комісія для дослідів над громадськими течіями на Україні

Під головуванням С. О. Єфремова працювала в складі трьох постійних членів і одного вченого співробітника. Комісії пофастило вже зібрати чималий архів документів і джерел. В сфері опрацьовання матеріялу комісія звернула особливу увагу на архиви Центральний та Жандармськйи, а також папери жандармського ґенерала Новацького. В цензурному архиві використано все, що торкається українських видавництв, з 50-х років почавши, в жандармському архиві розроблені дані щодо студентських; між паперами Новацького знайдено над звичайно цінні документи до історії революційного руху 70-х років. Всі ці матеріяли комісія має видати зараз-же, скоро дозволить це зробити друкарська техніка.

Науковопедаґоґічна комісія

Головою був акад. А. В. Корчак-Чепурківський, ученим секретарем О. К. Дорошкевич. Комісія розпадалася на такі установи:

а) Інститут Фізичної Культури, в складі керовничого В. Я. Підгаєцького та чотирох постійних членів, працює у сфері фізичного виховання та антропометричних дослідів.

б) Секція Трудової Школи, керовничий О. Ф. Музиченко, три постійних члени. В науково-теоретичному напрямку секція виробила інструкцію для збірання відомостей у всеукраїнському масштабі про розвиток ідеї друдової школи, ріжні її типи та практичне переведення в життя. В практичному напрямку робота секції виявилася в інформаційній діяльности популяризації ідеї трудової школи щляхом прилюдних зборів і т. п.

в) Секція Історії Освіти на Україні, в складі керівничого С. П. Пастернака і двох постійних членів.

г) Секція Вищої Освіти — в складі коровничого О. А Янати й одного постійного члена — вела роботу в двох напрямках науково-теоретичному, розроблюючи питнаня вищої школи на Україні, та в практичному напрямку; зважаючи на заведення дисциплін українознавства по всіх вищих школах республіка, секція виробила детальні програми цих дисциплін (та наддрукувати їх досі не пощастило).

Окремі наукові доручення

Поруч з працею комісій. Історично-Фільольоґічний Відділ давав ще спеціяльні наукові доручення окремим ученим, складаючи на них те чи инше спеціяльне завдання.

Бібліотеки Історично-Фільольоґічного Відділу

При окремих установах Першого Відділу є свої спеціяльні, добре впорядковані бібліотеки. Так при комісії словника живої мови міститься бібліотека Б. Грінченка, з якої користується і неакадемічна публика. Велика бібліотека орієнталістична при катедрі арабо-іранської фільольоґії акад. А. Е. Кримського. Покладено початки для бібліотеки при комісії для видавання памятників новітнього українського письменства та комісії для досліду над громадськими течіями на Україні.

Окрім того, одна велика спільна бібліотека обслуговує не тільки ввесь Історично-Фільольоґічний Відділ, але й Відділ Соціяльних Наук. Це бібліотека імени покійного професора Володимира Антоновича. Бібліотека ця міститься у спеціяльно одведеній залі і має в собі 9.375 томів друкованих книг та рукописів.

Редакція видань Історично-Фільольоґічного Відділу

Повний розвал поліґрафічної промислвости й брак власної друкарні не дали спромоги Відділові наладити свою видавничу діяльність хоч назбиралося чимало матеріялу, готового до друку. Через це персонал редакції зайнятий був остаточним підготуванням до друку матеріялів; передані рукописи переписувалися на самописці і то в кількох примірниках, щоб часом за теперішніх обстанив вони не загинули, то-що.

З ІСТОРІЇ ШАХІВ

Старогрецькі письменники згадують ігру, яку видумав Палямедес. Придумав її, щоби вкоротити нудьгу, яка ухопилася була їх підчас довгої облоги Трої. Між предметами найденими в Єгипті, в гробницях, є дивні кусничкі зеленої порцеляни. Походять вони щонайменше зперед 4.000 літ. Декотрі дослідувачі кажуть, що була гра подібна до шахів, що прийшли до Єгипту зі Сходу, від Арабів або з Індії. В оповіданнях „Тисяча й одної ночі" находимо перші знаки цієї гри. На Заході запізналися з нею після хрестоносних походів. З цього часу залюбки грали в шахи у Франції. Пізніще ця гра поширюється все дальще.